

2. SKŁADNIKI REGULACYJNE CYWILIZACJI INFORMACYJNEJ

Regulatory życia społecznego

Składniki regulacyjne cywilizacji są tymi jej elementami, które wyznaczają ogólny kształt oraz wpływają na szczegółowy sposób postępowania w obrębie jej struktur. O ile w odniesieniu do cywilizacji tradycyjnych są one względnie stałe i zachowują swą odrębność⁶⁵⁰, to w przypadku czegoś, co masowo określamy mianem cywilizacji informacyjnej, ulegają konwergencji i homogenizacji⁶⁵¹, zlewając się w ideologiczną nadbudowę, ulokowaną powyżej technologicznej bazy. Zacieranie się odmienności i odrębności poszczególnych regulatorów życia społecznego wynika z informacyjnego monizmu i determinizmu. Na uinformacyjnieniu niemal wszystkiego w toku cyfryzacji, algorytmizacji, internetyzacji, wirtualizacji i cybernetyzacji polega najgłębszy w dziejach i najszerszy w przestrzeni reset, zwany wielkim⁶⁵². Ogarnia on nie tylko ludzkie aktywności i tożsamości oraz międzyludzkie relacje i płatności, ale także istotę samego człowieka i wszystkie rodzaje jego zbiorowości. Wielki Reset, o którym mowa w agendach światowych gremiów, jest tylko jego egzemplifikacją i manifestacją. W jego trakcie nasilają się i poszerzają zjawiska i procesy informacyjnej redukcji bogactwa świata realnego, również w odniesieniu do normatywnych i pozanormatywnych regulatorów ludzkiego postępowania jako świadomego i wolnego działania.

⁶⁵⁰ Por. W. Szurgot, *Prawo jako fundament cywilizacji łacińskiej w myśli Feliksa Konecznego*, Dom Wydawniczy „Ostoja” Andrzej Sikierzycki, Krzeszowice 2007.

⁶⁵¹ Vaclav Smil opisuje, jak tworzą się złożone systemy cywilizacyjne, aż po wielkie miasta świata (por. V. Smil, *Growth. From Microorganisms to Megacities*, The MIT Press, Cambridge, Massachusetts, London 2021).

⁶⁵² Postępujący proces umaszynowania, wyalienowania i skomplikowania, a przede wszystkim sztuczności naszego życia przedstawia m.in. Amy Webb w książce *The Big Nine: How the Tech Titans and Their Thinking Machines Could Warp Humanity* (PublicAffairs, Nowy Jork 2019).

Dzieje się tak począwszy od języka artykułującego od zawsze podstawowe związanie w działaniu, przez rzeczywistość, aż po wychowanie wpajające właściwe dotąd nawyki życiowe. Pod naporem informizmu, informatyzmu i informacjonizmu wszystko to się zaciera i rozmywa, a ostatecznie niweluje i anihiluje, skutkując najgłębszą dekonstrukcją dotychczasowych praw, prawd i prawidłowości⁶⁵³. Jak pisze Manuel Castells, informacjonizm to nowa globalna, materialna technologiczna podstawa działalności gospodarczej i organizacji społecznej⁶⁵⁴.

Wraz ze zmianami strukturalnymi, funkcjonalnymi i normatywnymi cywilizacji zmienia się dziś nie tylko rozkład akcentów teoretycznych, ale również dążeń praktycznych. Jeśli nawet w kształtującym się paradygmacie informacyjnym nie sposób sensownie zanegować konkretnej rzeczywistości, obiektywnej wartości i powinnościowego przyporządkowania faktu ludzkiego, to wygodniej jest metodycznie pomijać tę problematykę. Tak też się najczęściej obecnie dzieje, że z dyskursu filozoficznego, moralnego czy prawnego wyłącza się zagadnienia uniwersalne i fundamentalne jako rzekomo nienaukowe, niesprawdzalne na rzecz zagadnień szczegółowych i wtórnych⁶⁵⁵. Panująca konwencja naukowości usposobionej pozytywistycznie każe koncentrować się na formalnych zagadnieniach języka norm, a pomija kwestię ich merytorycznej treści⁶⁵⁶. Eksponowane są postulaty wewnętrznej moralności, prawa Fullera dotyczące ogólności, dostępności, nieretroaktywności, jasności, niesprzeczności, wykonalności, trwałości i zgodności, lekceważone są natomiast postulaty zewnętrznej moralności prawa⁶⁵⁷. Wskazuje się, że „ogół norm prawnych *de lege lata* w kulturze prawa stanowionego jest w zasadzie zbiorem słabo uporządkowanym i niespójnym, zawierającym sprzeczności i luki, a więc upoważniającym do użycia określenia – tandeta legislacyjna”⁶⁵⁸.

⁶⁵³ Por. A. Radomski, *Humanistyka w świecie Informacjonalizmu*, Wydawnictwo E-naukowiec, Lublin 2014.

⁶⁵⁴ Por. Castells, *Spółeczeństwo sieci...*, s. 30.

⁶⁵⁵ W globalnym modelu zaangażowanej w postęp nauki nie ma na to miejsca. Model ten opisuje Marek Kwiek (por. M. Kwiek, *Globalna nauka, globalni naukowcy*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2022).

⁶⁵⁶ Por. J. Janowski, *Cyberkultura prawa: Współczesne problemy filozofii i informatyki prawa*, Difin, Warszawa 2012, s. 30.

⁶⁵⁷ Por. L.L. Fuller, *Anatomia prawa*, przeł. R. Tokarczyk, Daimonion Instytut Wydawniczy, Lublin 1993.

⁶⁵⁸ B. Banaszak i in., *Główne kultury prawne współczesnego świata*, red. H. Rot, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1995, s. 47.

Jednak dalszym kierunkiem okazuje się zautomatyzowane sterowanie ludźmi z wykorzystaniem sztucznej, a zatem nieludzkiej inteligencji⁶⁵⁹. Choć dziś tego problemu nie dostrzega jeszcze nauka prawa, to w praktyce otoczenia prawnego przygotowania toczą się pełną parą, z których prawie nikt nie chce zdać sobie sprawy⁶⁶⁰. Kiedy zaś wszyscy tego doświadczą na własnej skórze, będzie to już za późno, aby coś zrobić, zmienić, naprawić, poprawić czy nawet spowolnić. Słuszny konserwatyzm aksjologiczny prawników nie ma nic wspólnego z ich technologiczną naiwnością progresywistyczną⁶⁶¹. Również oni powtarzają – nie bacząc na konsekwencje – że komputery to tylko narzędzia, których rozwoju nie da się i nie można zatrzymać. To zaś jest wyrazem dzisiejszego informacyjnego monizmu i determinizmu, przyczyniającego się walenie do czegoś, co Richard Susskind określił mianem końca świata prawników⁶⁶², a Daniel Susskind mianem świata bez pracy⁶⁶³.

⁶⁵⁹ Por. Bostrom, *Superinteligencja...*, s. 140 i nast.

⁶⁶⁰ Por. UNCTAD – strona informująca o wszystkich regulacjach prawnych cyberprzestrzeni, <https://unctad.org/topic/ecommerce-and-digital-economy/ecommerce-law-reform/global-cyberlaw-tracker>; regulacje prawne US, <https://unctad.org/page/cyberlaw-tracker-country-detail?country=us>, rozporządzenie wykonawcze (executive order) prezydenta USA z 12/08/2020: *Promoting the Use of Trustworthy Artificial Intelligence in the Federal Government*, <https://www.federalregister.gov/documents/2020/12/08/2020-27065/promoting-the-use-of-trustworthy-artificial-intelligence-in-the-federal-government>; strona rządowa USA poświęcona strategii wobec AI, <https://www.ai.gov/ai-use-case-inventories/>; plany USA wobec AI (2023): *Strengthening and Democratizing the U.S. Artificial Intelligence Innovation Ecosystem An Implementation Plan for a National Artificial Intelligence Research Resource*, 24 January 2023, <https://www.ai.gov/wp-content/uploads/2023/01/NAIRR-TF-Final-Report-2023.pdf>; plany rządów (kwiecień-maj 2023) dot. regulacji prawnych związanych z SI – *Factbox: Governments race to regulate AI tools*, Report Reuters, <https://www.reuters.com/technology/governments-efforts-regulate-ai-tools-2023-04-12>.

⁶⁶¹ Warto w tym miejscu przywołać wykład sędziego Sądu Najwyższego Stanów Zjednoczonych A. Scali, który wskazywał na zastąpienie „ekspertów” przez sędziów, którzy mają orzekać na podstawie statycznego prawa o zmiennej rzeczywistości, czego dowodem są rozmaite interpretacje Konstytucji Stanów Zjednoczonych, której tekst nie zmienia się przez dziesiątki, a nawet setki lat, por. *Mutto wie Zachodu: sędziowie jako arbitrzy moralni*, wykład Antonina Scali wygłoszony w Warszawie 24 sierpnia 2009 r., zob. <https://bjp.brpo.gov.pl/pliki/12537879280.pdf>.

⁶⁶² Por. R. Susskind, *Koniec świata prawników. Współczesny charakter usług prawnych*, przeł. Wojciech Sztukowski, Wolters Kluwer, Warszawa 2010.

⁶⁶³ Por. D. Susskind, *Świat bez pracy...*

Normatywność Wielkiego Resetu

Wielki Reset jest przedmiotem wciąż jeszcze dosyć ograniczonych w skali świata zainteresowań badawczych, a zarazem czymś znacznie większym niż wszystko, co wybrzmiewa w wypowiedziach jego apologetów albo krytyków. To zjawisko od lat aranżowane, mające obecnie zaawansowaną kontynuację, które przyniesie daleko idące konsekwencje⁶⁶⁴. Posiada ono najbardziej rozległy, przestrzenno-globalny zasięg oraz najwyższą, czasowo-cywilizacyjną doniosłość. Wielki Reset, będąc zjawiskiem globalnym, jest określany mianem nowego światowego porządku, zaś jako proces cywilizacyjny stanowi kolejny etap dziejowej transformacji. Istotą nowego porządku są ustanawianie struktury globalnego rządzenia (*government*) i uruchamianie procedury globalnego zarządzania (*governance*), w ramach rysującego się coraz wyraźniej państwa światowego⁶⁶⁵. Transformacja dziejowa obejmuje natomiast wszystkie składniki cywilizacyjne przenoszone na cyfrową i sieciową postać informacji, co przemawia za kształtowaniem się globalnej cywilizacji informacyjnej.

Miarodajne diagnozowanie obecnych światowych trendów oraz prognozowanie przyszłego światowego ustroju odbywają się na wielu obszarach, w tym: inspiracji ideologicznych, możliwości technologicznych i motywacji ekonomicznych, jak również na wielu poziomach – zwłaszcza debat akademickich ujawnianych w raportach, deklaracji politycznych przedstawianych w agendach i regulacji prawnych przyjmowanych w międzynarodowych konwencjach, dyrektywach unijnych i ustawach krajowych. Największe światowe przedsięwzięcia, do których należy równoważenie rozwoju, polityka ludnościowa, walka z terroryzmem, przeciwdziałanie zmianom klimatycznym, ochrona przed pandemią, a obecnie Wielki Reset, podejmowane są i przeprowadzane w powtarzającym się schemacie: a) ogłaszania alarmistycznych wyników badań naukowych, b) narzucania bezalternatywnych konsensusów politycznych, c) ustanawiania bezwzględnie obowiązujących przepisów prawnych, d) egzekwowania szczegółowych wytycznych monitorowania postępu, e) bagatelizowania ostatecznych rezultatów ponoszo-

⁶⁶⁴ Najnowszą książką na ten temat jest praca *Against the Great Reset: Eighteen Theses Contra the New World Order*.

⁶⁶⁵ W sprawie zarządzania stosunkami międzynarodowymi por.: K.N. Waltz, *Struktura teorii stosunków międzynarodowych*, przeł. R. Włoch, Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2010, s. 197.

nych nakładów, f) pogłębiania pozarządowych presji na kontynuację wysiłków przy apriorycznym założeniu, że są one absolutnie konieczne wobec nieuchronnej i zbliżającej się perspektywy dramatu na miarę zagłady ludzkości. W jej obliczu zaś nie liczą się żadne koszty, a wymagane jest najwyższe poświęcenie. Jednakże, chociaż zapowiadane klęski i kataklizmy mają dotyczyć wszystkich, niektórzy tych kosztów nie ponoszą, lecz na ich ponoszeniu zarabiają oraz nie podejmują tych poświęceń, wymagając ich od innych. Nie chodzi tu o niepokojące ludzi incydenty, które opisuje Michael Farquhar, w pracy *Się porobiło!*⁶⁶⁶, ale o dylematy, przed którymi stawiany jest świat, a w zasadzie, za pomocą których jest szantażowany od czasu pierwszego raportu Klubu Rzymskiego *Granice wzrostu*⁶⁶⁷.

Ostatecznym efektem globalnie podejmowanych i przeprowadzanych przedsięwzięć jest nie tyle dająca się zauważyć poprawa, ile pojawiające się nowe problemy. Zagrożenia zawsze występowały i nadal pozostają, natomiast w ostatnich dekadach widoczny jest wzrost ilości kryzysów tak wielkich, jakich kiedyś nie było, a które obecnie narastają. Przekonanie, że można i należy kontrolować zmiany demograficzne, klimatyczne czy epidemiczne przyczynia się do narastania globalnego zjawiska, określanego przez von Hayeka mianem polikryzysu, a przez Krajskiego nazywanego kryzysem totalnym⁶⁶⁸. W jego trakcie jedni poświęcają się (lub są poświęceni) i zadłużają się (lub są zadłużani)

⁶⁶⁶ Por. M. Farquhar, *Się porobiło! Pechowe dni w historii. Klęski, katastrofy i nieszczęścia na każdy dzień roku*, przeł. R. Kot, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2022.

⁶⁶⁷ Por. D.H. Meadows, D.L. Meadows, J. Randers, W.W. Behrens, *The Limits to Growth: A report for the Club of Rome's project on the predicament of mankind*. Pięćdziesiąt lat po publikacji raportu Gaya Herrington, doradzająca Klubowi Rzymskiemu, sprawdza, na ile jego tezy się potwierdziły (por. Ł. Łachecki, *Rok 2040 to „granica wzrostu”. Później gospodarkę czeka zapaść*, <https://klimat.rp.pl/ekotrendy/art17081291-rok-2040-to-granica-wzrostu-pozniej-gospodarke-czeka-zapasc>).

⁶⁶⁸ Współczesny kryzys jest tym bardziej totalny, że ma podwójną naturę: rzeczywistą i nierzeczywistą. „Jeżeli ludzi, co też zaskakujące, nie dziwi fakt, że sami akceptują pewne dane, czy bardzo odważne i nie za bardzo poparte empirią teorie, podsuwane im przez historyków, naukowców, a nawet pseudohistoryków i pseudonaukowców, to nie może ich również dziwić fakt, że zdecydowanie odrzucają coś, co brzmi dla nich obco, bo nie spotkali się z tym w codziennym przekazie mediów. Przyjmują zatem jako oczywistość informacje o przebiegu ewolucji biologicznej, o tym, że generał Franco był złym faszystą, o dziurze ozonowej, o ociepleniu klimatu, a nawet o lekach homeopatycznych. I odrzucają, wręcz wymazują ze swojej świadomości i pamięci w taki sam sposób dziesiątki, setki i nawet tysiące danych, których w mediach nie można spotkać lub pojawiają się tam bardzo rzadko”. S. Krajski, *Masoneria i kryzys*, Wydawnictwo św. Tomasza z Akwinu, Warszawa 2012, s. 9.

dla sprawy ratowania planety, drudzy zaś udzielają hojnie pożyczek, jak gdyby nie oczekiwali ich zwrotu, ale w zamian ugruntowują swoje wpływy i poszerzają kontrolę nad zasobami⁶⁶⁹. Scenariusze takich i innych największych światowych przedsięwzięć, do których także zaliczają się wojny, rewolucje czy kryzysy, cechuje zaskakująca zbieżność występowania tych samych wąskich grup globalnych beneficjentów (wierzycieli) i szerokich rzesz globalnych płatników (dłużników). Do pierwszych należą uczestnicy Światowego Forum Ekonomicznego, a do drugich globalne masy prekariatu, wcześniej konsumtariatu, a jeszcze wcześniej proletariatu. Już Napoleon Bonaparte mówił, że „pieniądz dłużny nie ma ojczyzny, finansjera jest wyzbyta patriotyzmu i przyzwoitości. Jedyne, co ich obchodzi, to zysk”⁶⁷⁰. W związku z tym Song Hongbing zwraca uwagę, że podstawowym brakiem analizy zjawisk społecznych, politycznych i ekonomicznych jest np. „pomijanie związków międzyludzkich. Tymczasem w tym przypadku człowieka i jego sprawy należy umieszczać w centrum. Staje się to szczególnie istotne zwłaszcza wtedy, gdy przedmiotem analizy jest mała liczebnie grupa, która posiada jednak i manifestuje swoją wielką siłę i wpływy. Prześwietlenie i zrozumienie stosunków i relacji panujących pomiędzy jej członkami stanowi niezbędny warunek naszego prawidłowego rozumienia zachodnich społeczeństw”⁶⁷¹. Dopiero więc uwzględnienie aspektu wzajemnych zależności o charakterze dłużnym pozwoli lepiej rozumieć transformacyjną rolę współczesnych kryzysów.

Operacja na dziejową skalę

Z pobieżnej znajomości ośrodków, środowisk i osób zainteresowanych przeprowadzeniem największej jaką wyobrazić sobie można operacji na światową i dziejową skalę, jaką jest Wielki Reset, wynika kontynuacja wciąż tego samego schematu finansowego przejęcia⁶⁷². Nowe

⁶⁶⁹ M. Mazzucato, *Wartość wszystkiego. Wytwarzanie i zawłaszczanie w globalnej gospodarce*, Wydawnictwo Ekonomiczne Heterodox, Poznań 2021, s. 177 i nast.

⁶⁷⁰ S. Hongbing, *Wojna o pieniądz 2. Świat władzy pieniądza*, przeł. T. Sierakowski, Wektory, Kobierzyce 2011, s. 50.

⁶⁷¹ Tamże, s. 7.

⁶⁷² Por. Rickards, *Droga do ruiny*, s. 233; por. też: N. Ferguson, *Potęga pieniądza. Finansowa historia świata*, przeł. T. Kunz, przekład piątego rozdziału: M. Kunz, Wydawnictwo Literackie, Kraków 2023.

jest to, że tym razem chodzi o wszystko – nie tylko o lokalne i doraźne korzyści, lecz o pełną władzę i całą własność⁶⁷³. Chociaż jest to głośno artykułowane i konsekwentnie realizowane, nie budzi większego sprzeciwu, a nawet nie rodzi szerszego zainteresowania, co oznacza, że tym szybciej i szerzej będzie przeprowadzane⁶⁷⁴. Wobec liczącego się braku oporu i dotkliwej krytyki można się posuwać z realizacją wcześniejszych powziętych planów, uruchamianiem programów i implementowaniem projektów, włącznie z otwartym odrzuceniem dotąd nauczanych równościowych doktryn społecznych, demokratycznych deklaracji politycznych i forsowanych liberalnych regulacji prawnych. Pozwala na to osiągnięty poziom ideologicznego uwiedzenia, technologicznego uwikłania i ekonomicznego uzależnienia ludzkości⁶⁷⁵, wśród której sporadyczne oznaki buntu jedynie umożliwić będą przyspieszenie zmian jako pretekst podczas zwalczania nikomu niesłużącej anarchii. Na ten scenariusz od dwóch dekad, czyli od ataku na *World Trade Center*, przygotowywane są odpowiednie struktury (instytucje), procedury (instrumenty) oraz rygory (przepisy). Pod niedającym się zakwestionować pretekstem bezpieczeństwa w krajach euroamerykańskiego Zachodu, a na wzór rosyjsko-chińskiego Wschodu, trwają nieuwidaczniane i nienagłaśniane przygotowania do nowego światowego ładu, pozwalające na ograniczanie wolności, pozbawianie własności i szykanowanie wiary. Ponieważ pod tym względem zaskakująco pomyślnie przebiegła operacja pandemiczna, kolejna operacja, może nawet wojenna, zdecydowanie bardziej przyspieszy nadejście oficjalnej już surowości⁶⁷⁶. Niechybne jej nadejście jest wręcz celowo, na wyższych poziomach decyzji, przyspieszane kryzysem ekonomicznym, w tym finansowym, walutowym, surowcowym, energetycznym czy żywnościowym. Pisze na ten temat generał Robert Spalding w książce *Wojna bez zasad. Chiński plan dominacji nad światem*, ukazując, jak Chiny wykorzystują reksomą naiwność Zachodu⁶⁷⁷. Na Zachodzie przewidywano, że szybki

⁶⁷³ Por. Zawadzki, *Odnawialne źródła władzy*..

⁶⁷⁴ Trafnie i wymownie obrazuje to i dokumentuje Przemysław Siwacki w pracy *Globalne oślepienie*.

⁶⁷⁵ Por. A.Z. Nowak, M. Kurtyka, G. Tchorek, *Transformacja energetyczna i klimatyczna – wybrane dylematy i rekomendacje*, Wydawnictwo Uniwersytetu Warszawskiego, Warszawa 2021.

⁶⁷⁶ Na temat globalnego rządzenia za pomocą strachu por. Zamorski, *Operacja pandemia...*, s. 33.

⁶⁷⁷ Por. Spalding, *Wojna bez zasad*..

wzrost gospodarczy i rosnący dobrobyt w Chinach w sposób naturalny i nieuchronny doprowadzą do dramatycznej liberalizacji politycznej. Tymczasem w Chinach „idea rozkwitu kapitalistycznej gospodarki pod kontrolą autorytarnego reżimu była nie do wyobrażenia, nie mówiąc już o tym, że nikt się na nią nie przygotowywał. A była to dokładnie taka mieszanka, jaką Deng i KPCh postanowili stworzyć. Jak się później dowiedzieliśmy z tajnych dokumentów „Tiananmen Papers”: główną lekcją, jaką wyciągnęli z 1989 roku, była potrzeba jeszcze mocniejszego zaostżenia polityki, aby zapobiec przyszłym protestom. KPCh miała być jeszcze bardziej czujna w kwestii kontroli mediów i indoktrynacji społeczeństwa, aby zapobiec przedostawaniu się niebezpiecznych zachodnich idei, tj. wolności słowa, demokracji i prawa człowieka, do Chin. I miała to zrobić bez utraty napływu zachodniego kapitału, technologii, które były niezbędne do uczynienia Chin potęgą gospodarczą światowej klasy”⁶⁷⁸.

Na najniższym poziomie analiz i syntez dotyczących Wielkiego Resetu, znajduje się prawo, wciąż jeszcze będące oficjalnym, fundamentalnym i legalnym uzasadnieniem stosowania przymusu bezpośredniego. Większe znaczenie posiadają jednak środki przymusu pośredniego – propagandowego i finansowego, ponieważ wyłączny monopol na stanowienie i stosowanie prawa zasadniczo jeszcze należy do państw narodowych. Potrzebują i wykorzystują je do swoich celów znacznie silniejsze od nich organizacje transnarodowe, w razie potrzeby wzmacniając albo osłabiając ich pozycję. Szerzona jest już jednak idea obywatelstwa korporacyjnego⁶⁷⁹, którą należy postrzegać jako następny etap istniejącego planu przeorganizowania świata. W obecnej sytuacji to właśnie państwa narodowe kształtują publiczną, techniczną infrastrukturę Wielkiego Resetu, korporacje transnarodowe nadają zaś mu prywatną, ideologiczną architekturę. Państwa narodowe i organizacje międzypaństwowe realizują ze środków publicznych projekty cyfryzacji i internetyzacji, zaś instytucje pozapaństwowe i ponadpaństwowe angażują się w forsowanie wizji klimatycznych i genderowych⁶⁸⁰. W ten sposób prawo stanowione na poziomie krajowym, unijnym czy światowym nakierowywane jest na zbieżne cele ideologiczne, techno-

⁶⁷⁸ Tamże, s. 27.

⁶⁷⁹ B. J. Elmore, *Obywatel Coke. Kapitalizm według Coca-Coli*, przet. A. Zdziemborska, Dom Wydawniczy Rebis, Poznań 2018, s. 23 i 349.

⁶⁸⁰ Por. J. Szewczak, *Pandemia grzechu, czyli śmierć nauczycielką życia*, Biały Kruk, Kraków 2022.

logiczne, a nawet ekonomiczne, a mianowicie zacieśnianie kontroli społecznej w drodze regulowania cyfrowych tożsamości (identyfikacji personalnej), scoringów (ocen wiarygodności) oraz płatności (przeprowadzania rozliczeń)⁶⁸¹.

Do przeprowadzenia Wielkiego Resetu kluczowe znaczenie mają prace nad przyjęciem krajowych, unijnych i światowych regulacji prawnych cyfrowych dokumentów tożsamości, systemów kredytu społecznego, cyfrowej waluty banku centralnego i wreszcie gwarantowanego dochodu podstawowego. Na całym świecie od kilku lat wprowadzane są rozwiązania pilotażowe. Do najbardziej pod tym względem zaawansowanych krajów w Azji należą Chiny i Singapur, zaś w Europie Szwecja i Finlandia, natomiast w Polsce zapowiadany skok do technologii cyfrowej, chipowej, internetowej, szerokopasmowej, bezprzewodowej, bezgotówkowej, podobnie jak ideologicznie zrównoważonej, zielonej, bezemisyjnej, niewęglowej i neutralnej klimatycznie w dużym stopniu uzależniony jest od funduszy z Krajowego Planu Odbudowy (KPO)⁶⁸². Zapisane tam środki w większości mają zostać przeznaczone na ucyfrowienie i usieciowienie pracy, nauki, zdrowia, handlu i usług oraz eliminowanie śladu węglowego w przemyśle, energetyce i rolnictwie. Wprowadzanie zautomatyzowanej, zdalnej, zrównoważonej i zeroemisyjnej działalności jest politycznym priorytetem Wielkiego Resetu. Oznacza

⁶⁸¹ Por. R. Turrin, *Rewolucja finansowa w Chinach: Koniec gotówki. Cyfrowy Juan: Nowy globalny system walutowy?*, przeł. A. Borowiecki, Zona Zero, Warszawa 2022.

⁶⁸² Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, *Krajowy Plan Odbudowy i Zwiększania Odporności* (tzw. KPO) z czerwca 2022 roku to dokument strategiczny wskazujący „cele związane z odbudową i tworzeniem odporności społeczno-gospodarczej Polski po kryzysie wywołanym pandemią COVID-19 oraz służące ich realizacji reformy strukturalne i inwestycje”. Stanowi podstawę ubiegania się o wsparcie z europejskiego Instrumentu na rzecz Odbudowy i Zwiększania Odporności (*Recovery and Resilience Facility – RRF*). KPO koncentruje swoje działania na sześciu europejskich filarach: 1) zielonej transformacji, 2) transformacji cyfrowej, 3) inteligentnym i trwałym wzroście sprzyjającym włączeniu społecznemu, 4) spójności społecznej i terytorialnej, 5) opiece zdrowotnej oraz odporności gospodarczej, społecznej i instytucjonalnej, 6) polityce na rzecz następnego pokolenia. Aby osiągnąć cele KPO niezbędna jest realizacja sześciu komponentów, które stanowią sfery koncentracji reform i inwestycji: a) odporność i konkurencyjność gospodarki, b) zielona energia i zmniejszenie energochłonności, c) transformacja cyfrowa, d) efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia, e) zielona, inteligentna mobilność, f) poprawa jakości instytucji i warunków realizacji Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności. Adresatem proponowanych działań w ramach KPO są: obywatele, przedsiębiorcy, samorządy terytorialne, instytucje publiczne, podmioty spoza systemu administracji publicznej (np. NGO). Por. <https://www.fundusze-europejskie.gov.pl/media/109762/KPO.pdf>.

to, że w jego obliczu tworzenie i egzekwowanie prawa na wszystkich poziomach jego występowania i we wszystkich obszarach obowiązywania jest dotknięte ideologizacją, technologizacją i ekonomizacją, bez uwzględnienia racji merytorycznych, ale pod presją irracjonalnie i amoralnie zrównoważonego rozwoju⁶⁸³.

Programowana transformacja

Swoiście ideologicznie, technologicznie i ekonomicznie zdeterminowane prawo traci właściwą sobie autonomię i autentyczność, stając się instrumentem symulacji i sterowania. Ze względu na postępujący proces wirtualizacji i cybernetyzacji wykładnia przepisów powszechnie obowiązującego prawa wymaga znajomości kontekstu ideologicznego, technologicznego i ekonomicznego Wielkiego Resetu. Wprowadzane obecnie regulacje są bowiem podporządkowane oficjalnie przyjętej w 2015 roku przez ONZ Agendzie 2030, stanowiącej długofalowy i szerokopasmowy schemat wprowadzania na całym świecie i w każdej dziedzinie Wielkiego Resetu ze wszystkimi tego konsekwencjami. Bez tej znajomości teoria prawa będzie się wikałać w analizy oderwane od rzeczywistości, a praktyka prawna wykorzystywać algorytmy działające z definicji poza celową rozumnością i moralną wrażliwością⁶⁸⁴. Widocznym tego rezultatem jest prawo wirtualne i cybernetyczne, nie tyle w odniesieniu do zakresu uregulowania, co ze względu na sposób działania. Spektakularnym tego przykładem jest tzw. ustawodawstwo antypandemiczne, wprowadzające nowy, nieznany dotąd na taką skalę i w takiej formie reżim sanitarny, pozwalający masowo nakładać na obywateli indywidualne obowiązki (dotyczące np. ujawniania lokalizacji, robienia i przesyłania zdjęć twarzy) na podstawie instrukcji z anonimowo słanych komunikatów SMS oraz na ich podstawie pociągać ich do odpowiedzialności⁶⁸⁵. Stanowi to szerszy przejaw i kolejny krok wprowadzania tzw. sterowania infrastrukturalnego. Oznacza ono przejście od rządzenia na podstawie prawa do zarządzania za pomocą informatyki⁶⁸⁶.

⁶⁸³ Por. Piketty, *Krótką historia równości...*, s. 263

⁶⁸⁴ Por. Piwowar, *Technologie, które wykluczają...*, s. 135.

⁶⁸⁵ *Biała księga pandemii koronawirusa...*, s. 39.

⁶⁸⁶ Por. K. Dobrzeńcki, *Lex informatica*, Wydawnictwo TNOiK Dom Organizatora, Toruń 2008, s. 212.

Jak zdołano już ponad dekadę temu zdiagnozować i zaprognozować, następstwem niepohamowanej informatyzacji prawa będzie jego stopniowe zastąpienie przez informatykę⁶⁸⁷. O ile w pierwszej fazie jest to jeszcze tylko automatyzacja lokalnie sterowana, o tyle już za chwilę będzie to globalnie samosterująca się procedura. Wygląda jakby zakładano, że planetarna inteligencja sztucznej sieci neuronowej będzie w stanie organizować, kontrolować i regulować życie każdego człowieka na Ziemi⁶⁸⁸. Nad jej uruchomieniem ewidentnie i bezkarnie pracują najbardziej wyrafinowane ośrodki, które są bez ograniczeń i poza kontrolą finansowane przez najbardziej wpływowe instytucje⁶⁸⁹. Struktury wewnątrz- i międzypaństwowe, mając niezbędne do tego służby i narzędzia, nie informują społeczeństw o zbliżających się zagrożeniach, skazując je na przypadkowe i wycinkowe domysły albo przesadzone i ubarwione pomysły, co świadczyć może o ich uległości wobec struktur poza- i ponadpaństwowych. Nie jest to żadna teoria spiskowa. „Byłoby miło – pisze Białek – gdyby tak było. Niestety jest to fakt, kiedy tylko spojrzymy na akcjonariuszy kontrolujących każdą ze sfer, medialną, handlową, informatyczną, medyczną czy finansową. Za wszystkim stoją te same instytucje, a za tymi instytucjami ci sami ludzie. Ludzie, dla których jedynym celem jest władza, władza absolutna, władza nad światem”⁶⁹⁰.

Zatem jeszcze przez pewien krótki czas Wielki Reset zmierzający do ustanowienia i utrwalenia globalnej kontroli ucyfrowionych obiektów i usieciowionych procesów, będzie kontynuowany przy zachowaniu po-

⁶⁸⁷ Por. J. Janowski, *Informatyka prawnicza*, C.H. Beck, Warszawa 2011, s. 121 i nast.

⁶⁸⁸ Por. Bostrom, *Superinteligencja...*

⁶⁸⁹ Przykładowo nanotechnologia pozwala na konstruowanie urządzeń wnikaających bezpośrednio w struktury ludzkiego mózgu w sposób małoinwazyjny czy wręcz bezinwazyjny. Jak pisze Grzegorz Osiński, istnieją już rozwiązania, które nie wymagają zabiegów chirurgicznych, aby umieścić zestaw elektrod wewnątrz kory mózgowej człowieka: „Zastosowanie takiej technologii zaprezentowali we wrześniu 2018 roku naukowcy z Brown University, którzy wykorzystali w tym celu specjalnie zaprogramowane nanocząstki wstrzykiwane do krwi” (Osiński, *Transhumanizm. Retiarius contra Secutor: Nauka i technika*, t. 2, s. 34). Sterując nimi za pomocą pola elektromagnetycznego, można je umieścić w naczyniach krwionośnych mózgu. Te neurograins (neuroziarna) można wykorzystać jako transportery leków i innych substancji do odpowiednich struktur mózgu. „Diagnostyka medyczna wiąże się ze zbieraniem danych z najgłębszych, niedostępnych obecnie innymi metodami struktur ludzkiego mózgu” (tamże, s. 35). Są stosowane do zbierania danych w celu zbudowania cyfrowej kopii ludzkiego mózgu oraz ulepszenia człowieka poprzez ingerencję bezpośrednio w jego struktury mózgowe. Istnieją już technologie podstuchiwania myśli i podglądania obrazów generowanych w korze mózgowej. Jeśli do tego użyjemy neuroimplantów, pojawia się możliwość kodowania sygnałów.

⁶⁹⁰ Białek, *COVID-19. Globalna mistyfikacja...*, s. 350.

zorów prawnej legalności i politycznej lojalności. Kiedy jednak zamiary i zapędy globalne staną się dla znacznej części populacji oczywiste i zostaną otwarcie zakwestionowane, co i tak będzie już spóźnione, rozpocznie się zapewne przymusowe egzekwowanie Wielkiego Resetu w najbardziej skutecznym sposobie. Najpierw za pomocą głodu, chłodu i strachu, zaś później obietnicy zakwaterowania, zaopatrzenia i zabezpieczenia, ale w zamian za uległość⁶⁹¹. Scenariusz ten został opisany i przedstawiony światu, a zwłaszcza obywatelom Stanów Zjednoczonych już w latach pięćdziesiątych XX wieku, w obszernej książce Ayn Rand *Atlas zbuntowany*⁶⁹². Przeobrażenia rangi globalnej nie są inspirowane i nie są forsowane pod naciskiem chwilowych okoliczności ze względu na nadarżające się okazje, ale na znacznie wcześniejszym i w istotnie szerszym zakresie. Nazbyt wiele faktów i dowodów wskazuje, że chociażby od drugiej wojny światowej stosunki międzynarodowe nie kształtują się tylko w następstwie ścierania się autonomicznych i autentycznych interesów narodowych, ale także, a może przede wszystkim, w wyniku ustaleń ponadnarodowych. Powołana praca prezentuje epicką – ramową wersję tego, co już w 2010 roku w poczuciu obawy Richard Florida określił mianem Wielkiego Resetu⁶⁹³, a w 2020 roku w akcie zachwyty ogłosił światu Klaus Schwab⁶⁹⁴.

Legalizacja Wielkiego Resetu

Na gruncie prawa polskiego, unijnego i globalnego Wielki Reset – *Great Reset* występuje pod nazwami nowego ładu – *New Deal*, czy nowego światowego porządku – *New World Order*, czy sprawiedliwej transformacji – *Just Transition*, co nadaje mu pozory dobroczynności (słuszności), nieuchronności (konieczności), akceptowalności (konsensusu), profesjonalności (racjonalności), nadzwyczajności (wyjątkowości), dialogiczności (solidarności) jako zgodności z konstytucyjną zasadą dialogu społecznego. Przykładem i przejawem tego jest program odchodzenia od paliw kopalnych i przejścia do bezemisyjnej gospodarki (*just transition decarbonisation*)⁶⁹⁵.

⁶⁹¹ Por. M. Houellebecq, *Uległość*, przeł. B. Geppert, Wydawnictwo W.A.B., Warszawa 2020.

⁶⁹² Por. A. Rand, *Atlas zbuntowany*, przeł. I. Michałowska, Zysk i S-ka, Poznań 2008.

⁶⁹³ Por. Florida, *The Great Reset: How the Post-Crash Economy Will Change the Way We Live and Work...*

⁶⁹⁴ Por. Schwab, Malleret, *COVID-19: The Great Reset...*

⁶⁹⁵ Por. Nowak, Kurtyka, Tchorek, *Transformacja energetyczna i klimatyczna – wybrane dylematy i rekomendacje...*

Obejmuje on szereg przypisywanych ruchom związkowym postulatów interwencji państwa, mających na celu zabezpieczenie społecznie niezbędnych działań w zakresie praw pracowniczych oraz potrzeb życiowych ludzi w okresie przejścia do nowego modelu gospodarki. W praktyce pozwolą one sprawniej i szybciej przeformować zmiany, które postawią społeczeństwa przed faktami dokonanymi i nie będą mogły zostać odwrócone nawet, jeśli przestaną być masowo popierane, bo okażą się jawnie szkodliwe. Wiele wskazuje, że Wielki Reset nosi znamiona próby przejęcia kontroli nad światem w drodze obciążeń niedającymi się udźwignąć kosztami (niemożliwymi do spłaty zadłużeniami, np. kredytów), niedającymi się obejść ograniczeniami (niemożliwymi do uniknięcia kontrolami, np. na lotniskach) oraz nieprzewidywalnymi uzależnieniami (niemożliwymi do odrzucenia dochodami gwarantowanymi, np. projektowany minimalny dochód gwarantowany)⁶⁹⁶.

Od roku 2020 praktycznie w każdej gałęzi i dziedzinie prawa polskiego i unijnego, jak również niektórych innych państw, zwłaszcza europejskich, są wprowadzane w nadzwyczajnym trybie, a następne wciąż przygotowywane poza opinią publiczną, regulacje przybliżające i przyspieszające efekty Wielkiego Resetu: socjalne uzależnienie obywateli od państwa⁶⁹⁷, teleinformatyczna kontrola zachowań ludzi⁶⁹⁸, zdalne świadczenie pracy przez administrację⁶⁹⁹, wycofywanie gotówki z obiegu⁷⁰⁰,

⁶⁹⁶ Por. D. Michalski, *Finanse zielonej transformacji*, Wydawnictwo Difin, Warszawa 2022.

⁶⁹⁷ Na przykład regulacje prawne wprowadzające tzw. świadczenia ostonowe (por. m.in. ustawę z dnia 17 grudnia 2021 roku o dodatku ostonowym, Dz.U. z 2023 r., poz. 759).

⁶⁹⁸ Przykładem tego rodzaju regulacji są przepisy nakładające obowiązek instalacji i używania oprogramowania służącego do potwierdzania realizacji obowiązku przestrzegania kwarantanny (aplikacja Kwarantanna domowa), umożliwiającej monitorowanie pobytu osoby. Por. art. 7e ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. z 2021, poz. 2095 ze zm.).

⁶⁹⁹ Por. wprowadzone do kodeksu pracy przepisy dotyczące pracy zdalnej; art. 67¹⁸–67³⁴ ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy (Dz.U. z 2022 r., poz. 1510 ze zm.).

⁷⁰⁰ Przykładem jest regulacja nakładająca na przedsiębiorców obowiązek rozliczeń bezgotówkowych, por. art. 19 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2023 r., poz. 221 ze zm.). Wartość transakcji, od której przedsiębiorcy mają obowiązek dokonywania rozliczeń bezgotówkowych wynosi obecnie 15 tys. zł od dnia 1 stycznia 2024 r. próg ten ma zostać obniżony do 8 tysięcy złotych.

automatyzowanie świadczenia usług publicznych⁷⁰¹, monopolizowanie gospodarki przez wielkie korporacje⁷⁰² czy wykorzystywanie bezpieczeństwa jako pretekstu do ograniczania praw obywatelskich⁷⁰³. Wymienione najbardziej ogólnie kierunki tworzenia prawa na poziomie krajowym są odbiciem tendencji widocznych na poziomie globalnym, np. w pracach nad tzw. konwencją antypandemiczną Światowej Organizacji Zdrowia⁷⁰⁴,

⁷⁰¹ W przepisach określone zostały podstawy prawne automatyzacji decyzji administracyjnych. Por. art. 14 § 1b. ustawy dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2023 r., poz. 775 ze zm.).

⁷⁰² Prowadzić do tego mogą regulacje prawne obciążające małych i średnich przedsiębiorców dodatkowymi obciążeniami, które trudno im ponieść, np. tzw. obostrzenia pandemiczne, nakazujące zamykanie lokali, w których prowadzona jest działalność. Por. rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 maja 2021 r. w sprawie ustanowienia określonych ograniczeń, nakazów i zakazów w związku z wystąpieniem stanu epidemii (Dz. U. poz. 861, ze zm.). Przedsiębiorcy nieprzestrzegający tych przepisów byli wielokrotnie karani przez organy Państwowej Inspekcji Sanitarnej i Epidemiologicznej, natomiast sądy uchylały wiele tego rodzaju rozstrzygnięć, wskazując, że ograniczenia wolności działalności gospodarczej winny mieć podstawę ustawową, nie mogą być one wprowadzane w przepisach niższej rangi (w rozporządzeniach wykonawczych).

⁷⁰³ Por. wskazane powyżej przepisy dotyczące tzw. „obostrzeń pandemicznych”, na mocy których wprowadzono wiele ograniczeń praw obywatelskich.

⁷⁰⁴ Projekt tzw. traktatu antypandemicznego WHO – przyjęty przez państwa członkowskie WHO w ramach decyzji SSA2(5) *The World Together: Establishment of an intergovernmental negotiating body to strengthen pandemic prevention, preparedness and response* (Świat Razem: Ustanowienie międzyrządowego zespołu negocjacyjnego w celu wzmocnienia zapobiegania, gotowości i reagowania na pandemię). W jej ramach ustanowione zostało międzyrządowe ciało negocjacyjne (*Intergovernmental Negotiating Body – INB*), które przygotowuje projekt i przeprowadzi negocjacje w zakresie ustanowienia „konwencji WHO, umowy lub innego międzynarodowego instrumentu dotyczącego zapobiegania, gotowości i reagowania na pandemię, który byłby przyjęty na podstawie art. 19 lub innych postanowień konstytucji WHO”. Przyjęcie wynegocjowanego tekstu dokumentu zaplanowane jest na 77. sesję Światowego Zgromadzenia Zdrowia w maju 2024 r. Traktat antypandemiczny miałby wprowadzać „silniejsze międzynarodowe ramy zdrowotne, w których WHO działałaby jako organ koordynujący globalne kwestie zdrowotne”. Tym samym realnie dochodzi do projektowania nowego globalnego porządku świata, gdzie organizacja międzynarodowa „w celu wzmocnienia zdolności w zakresie gotowości i reagowania na sytuacje kryzysowe w zakresie zdrowia w ramach ogólnego mandatu i zasobów WHO, przy jednoczesnym wzmocnieniu współpracy z odpowiednimi agencjami Organizacji Narodów Zjednoczonych i innymi partnerami” będzie realnie wpływać na działania państw. Por. *The World Together: Establishment of an intergovernmental negotiating body to strengthen pandemic prevention, preparedness and response, WHA SSA2(5)* z dnia 1 grudnia 2021 r. oraz *Report of the Second meeting of the intergovernmental negotiating body to draft and negotiate a WHO convention, agreement or other international instrument on pandemic prevention, preparedness and response, A/INB/2/5*.

oraz unijnym, np. w egzekwowaniu przez Komisję Europejską pakietu klimatyczno-energetycznego⁷⁰⁵.

Chcąc zatem przedstawić prawo w perspektywie Wielkiego Resetu, należy przechodzić stopniowo od najwyższych do najniższych poziomów realizacji tego przedsięwzięcia. Dopiero wówczas możliwe staje się ustalenie rzeczywistego znaczenia, nie zaś tylko formalnego brzmienia poszczególnych przepisów. Ponieważ jest ich coraz więcej, stają się coraz bardziej szczegółowe i zmieniają się coraz szybciej, nie sposób twierdzić, że stanowią wyraz społecznych zapatrywań i odpowiedzi na społeczne oczekiwania. Wpisują się raczej w scenariusz przejmowania państwa i przeciwstawiania go społeczeństwu. W tym względzie zaś Wielkiego Resetu, nie każdy jest w stanie zdać sobie sprawę z wagi i powagi sprawy oraz skali manipulacji. Już około stu lat temu Henry Ford powiedział, że gdyby ludzie dowiedzieli się, jak działa system finansowy, to na drugi dzień byłaby rewolucja. A dokonuje się ona teraz, tyle, że w warunkach niepomiarnej większej niewiedzy o tym jak działa pieniądź⁷⁰⁶.

Ze ściśle jurystycznego i formalnie pozytywistycznego punktu widzenia nie daje się wyjawic i wyjaśnić sens obecnie obowiązującego prawa. Do tego jest niezbędna perspektywa informatyczno-cybernetyczna oraz historyczno-filozoficzna. W świetle tej pierwszej formułowana i rozgłaszana jest diagnoza państwa uszczęśliwiającego, zaś pod wpływem tej drugiej rysuje się i przeraża prognoza państwa niewolniczego. Z jednej strony postępowi wizjonerzy, tacy jak Harari, zapewniają o wyzwalających korzyściach rozwoju zaawansowanej techniki, z drugiej zaś tradycyjni myśliciele, tacy jak Hilaire Belloc, przestrzegają przed zniewalającymi konsekwencjami upadku katolickiej etyki⁷⁰⁷.

⁷⁰⁵ W tym pakiecie *Fit for 55*, który jest zbiorem wniosków o charakterze ustawodawczym, nowelizujących oraz reformujących aktualnie obowiązujące cele i założenia Europejskiego Zielonego Ładu. Sama nazwa projektu odnosi się do zasadniczego celu, którym jest zredukowanie emisji gazów cieplarnianych o 55% względem roku 1990 (census przyjęty jeszcze w protokole z Kioto) do 2030 roku.

⁷⁰⁶ „W 1970 roku Zbigniew Brzeziński opublikował słynną książkę *Between Two Ages*, w której apelował o utworzenie nowego międzynarodowego systemu walutowego oraz rządu światowego. Owa książka w Komisji Trójstronnej postrzegana jest niczym Biblia. Fundusze Rockefellera i Forda oczywiście wspianiotomyślnie ofiarowały datki, obficie wspierając działania Komisji”. S. Hongbing, *Wojna o pieniądź 1. Prawdziwe źródła kryzysów finansowych*, przeł. T. Sierakowski, Wektory, Kobierzyce 2011, s. 163.

⁷⁰⁷ Pełny jej wykład przedstawia Jacek Woroniecki (por. J. Woroniecki, *Katolicka etyka wychowawcza*, t. 1–3, Redakcja Wydawnictw KUL, Lublin 1986; tenże, *Katolickość tomizmu*, Wydawnictwo Instytut Edukacji Narodowej Fundacja Servire Veritati, Lublin 2021).

W szerokim spektrum od skrajnego wyzwolenia do skrajnego zniewolenia, trudniej o ustalenie przyszłego punktu, ale łatwo o wyznaczenie kierunku obecnych zmian. Pomimo że kolejne wersje deklaracji praw człowieka są hałaśliwie ogłaszane, człowieka dotyczą po cichu kolejne ograniczenia. Postępujące globalnie i lokalnie ograniczenia jego wolności, własności i wiary z jednej strony mają charakter faktyczny, z drugiej zaś przybierają status formalny. Równoległe prawo sankcjonuje kolejne sfery dowolności, np. w zakresie obyczajności, a zarazem ustanawia kolejne obszary konieczności, np. ekologicznych, klimatycznych, medycznych, statystycznych, księgowych, biurokratycznych, a zwłaszcza epidemicznych⁷⁰⁸. Przy bliższej analizie i w ramach szerszej syntezy, prawo, jakie jeszcze znamy i jakiego przestrzegamy, nie okazuje się neutralne, ale staje się coraz silniej zaangażowane nie tyle w krzewienie idei Wielkiego Resetu, ile w legalizowanie stosunków jego architektury i forsowanie mechanizmów jego infrastruktury. Prawo zmienia się wraz z całokształtem zmian składników regulacyjnych cywilizacji, począwszy od przekształcania reguł językowych, a skończywszy na interpretacji przykazań religijnych. Bez ujawnienia i omówienia szerszego, ogólnospołecznego i ogólnokulturowego kontekstu normatywnego nie sposób zrozumieć cyfrowego i sieciowego resetu prawa⁷⁰⁹.

2.1. Język – system znakowej mobilizacji

Językowe odbicie rzeczywistości

Z najbardziej rozległej i odległej perspektywy cywilizacyjnej, język jest nie tylko sposobem porozumiewania się ludzi, ale wpierv efektem poznawania świata⁷¹⁰, następnie zaś także mobilizacji do działania w nim. Użycie języka, polegające na wymianie znaków mówionych i pisanych, poprzedza odkrywanie znaczeń (znakowanie), a dopełnia artykulacja

⁷⁰⁸ Por. R.F. Kennedy, *The Real Anthony Fauci: Bill Gates, Big Pharma and the Global War on Democracy and Public Health*, Skyhorse Publishing, New York 2018, s. 357.

⁷⁰⁹ Jest ono jednym z przejawów kultury normatywnej opisywanej szeroko m.in. w: R. Tokarczyk, *Współczesne kultury prawne*, Wolters Kluwer, Warszawa 2012.

⁷¹⁰ S. Kamiński, *Uwagi o języku bytu*, „Roczniki Filozoficzne” 17(1969) nr 1, s. 41–54.